Dünya para kupası

FOTOĞRAF: GETTY IMAGES

11 Haziran'da müthiş bir heyecan başlıyor. Ve müthiş bir para akışı... Yeni televizyonlar, maç izlerken yenip içilenler, çocuklara alınan toplar... Futbol tanrısına herkes bir şeyler sunacak. Ve işin diğer tarafı... Sponsor harcamaları. Yayın gelirleri. FIFA'nın, ev sahibi Güney Afrika'nın kasasına girecek para. Kupaya gidemeyen Türkiye'nin maddi kaybı. İşte tüm yönleriyle Dünya Kupası'nın ekonomisi.

Alp Ulagay

KUPALARIN kupası. Dünya kupası. Dört yılda bir düzenlenen ve tüm futbolseverlerin merakla beklediği dünyanın en büyük spor organizasyonlarından biri, kimi ölçütlere göre de birincisi.

2010 Dünya Kupası da 11 Haziran'da Güney Afrika'nın en büyük kenti Johannesburg'da ev sahibi ülkenin takımıyla Meksika arasında oynanacak maçla start alacak. Evet, bu dev spor organizasyonuna ilk kez bir Afrika ülkesi ev sahipliği yapıyor.

Ancak dünya kupası sadece dünya futbolunun en iyi yıldızlarının ve milli takımlarının yeşil sahada mücadele verdiği sportif bir zirve değil, aynı zamanda spor yatırımlarının da zirve yaptığı küresel bir etkinlik.

İlk dönem dünya kupalarındaki amatörlükten artık eser yok. Yüz milyonlarca dolar döken dev sponsorların hüküm sürdüğü son derece profesyonel bir etkinlik. Dünya futbolunu yöneten Uluslararası Futbol Federasyonları Birliği FIFA'nın son 20 yılda tamamen profesyonel yönetim modeline geçmesi ve sponsorların iştahını keşfetmesiyle birlikte futbola ve dolayısıyla dünyanın en büyük futbol turnuvasına akan para da giderek büyüdü. 2000'li yıllarda artık milyar dolarlardan bahsedilir oldu.

Örneğin dört yıl önce Almanya'da düzenlenen dünya kupası finalleri için tüm dünyadaki yayın haklarından ve sponsorluk anlaşmalarından 2.7 milyar dolarlık bir gelir elde edilmişti.

2010 Dünya Kupası öncesi bu iki kalemdeki gelirler daha da yükseldi. FIFA Genel Sekreteri Jerome Valcke, Mayıs ayı başında 2010 Dünya Kupası için yaptıkları ticari anlaşmaların 3.3 milyar dolar gelir getireceğini açıkladı. Üstelik medya ve sponsorluk gelirlerinin bundan

Son kupayı Fransa'yı yenen İtalya kazanmıştı. Bir diğer galip ise 14-18 milyar dolar arası ekonomik girdi elde eden ev sahibi Almanya'ydı.

sonraki kupalarda daha da artacağını öngörüyor Valcke.

Tabii bu gelirler sayesinde FIFA'nın dört yıllık hesap dönemini büyük bir kârla kapatacağını tahmin etmek zor değil. Geçen ayki haberlere göre 2010 Dünya Kupası sonrası FIFA'nın kasasına 1 milyar dolar girecek.

Jerome Valcke ise FIFA'nın elde edeceği 1 milyar dolarlık gelir fazlasını kâr gibi nitelemenin doğru olmayacağını söylüyor. Ona göre bu meblağ 2010 Dünya Kupası sırasında meydana gelebilecek aksilikler için bir kasa gibi tutulacak.

GELİRLERDEKİ MÜTHİŞ ARTIŞ

FIFA'nın son dönemdeki bu gelir artışında en büyük pay sponsorluklardan ve yayın hakları satışından geliyor. İngiltere merkezli sponsorluk araştırmaları şirketi Sportscal'a göre 2007-2010 yıllarını kapsayan dört yıllık dönemde FIFA'nın toplam geliri 3.4 milyar dolara ulaşacak. Bunun büyük bir bölümü dünya kupası bağlantılı anlaşmalardan sağlanıyor. 2003-2006 döneminde FIFA'nın gelirleri 2.3 milyar dolardı.

Çok değil henüz 20-30 yıl önceki dönemle kıyaslanınca bu gelirlerdeki artış daha iyi görülüyor. Örneğin FIFA ilk kez İspanya'daki 1982 Dünya Kupası için sponsorlarla anlaşma imzalamıştı. İlk kupadaki rakamlar şöyleydi: Dokuz sponsor firma sadece 2.6 milyon dolardan toplam 23.5 milyon dolar ödemişti. 2002'de ise 15 resmi sponsor 25 milyon Sterlin'den (40 milyon dolar) toplam 375 milyon Sterlin (562.5 milyon dolar) ödedi.

2002'den sonra ise ana sponsorlarla iki Dünya Kupası dönemini kapsayacak şekilde sekiz yıl için sözleşme imzalandı. FIFA'nın halen altı ana sponsoru var: Adidas, Coca Cola, Emirates, Hyundai-Kia, Sony ve Visa. Bu sponsorların her birinin sekiz yıl, yani iki Dünya Kupası için yaklaşık 300'er milyon dolar ödediği tahmin ediliyor. Kısacası FIFA'ya ana sponsorluğun bedeli 28 yılda 60 katına çıktı.

Ayrıca, Dünya Kupası sponsorluk anlaşması yapan dokuz firma daha var: Budweiser, Castrol, Continental, McDonalds, MTN, Mahindra Satyam, Seara, Yingli Solar. Tüm bu sponsorlar FIFA'nın elde ettiği gelirlerin artmasında önemli pay sahibi.

Sponsorluklara paralel şekilde yayın gelirleri de 20 yılda hızla arttı. FIFA 1978'de tüm dünyadaki yayın hakları karşılığında sadece 17 milyon dolar alabilmişti. TV Sports Market araştırma şirketinin verdiği bilgilere göre sadece 2010 Dünya Kupası yayın haklarından 2 milyar 290 milyon dolar elde etti. Bunun 1 milyar 310 milyon dolarlık kısmı Avrupa'daki yayın haklarından geliyor.

FIFA 2014 Dünya Kupası'nın bazı bölgeler için yayın haklarını da 2010'la beraber satarak şimdiden 2 milyar 50 milyon dolarlık geliri garantiye aldı. Brezilya'daki kupa yaklaştıkça muhtemelen bu rakam daha da büyüyecek.

2010 ve 2014'teki iki turnuva için en fazla yayın hakkı ödeyen iki ülke ise İtalya ve ABD oldu. İtalya 444 milyon dolar, ABD ise 425 milyon dolar ödedi.

G. AFRİKA'NIN YATIRIMI 2.5 MİLYAR DOLAR

Dünya Kupası etrafında dönen para bu kadar büyüyünce ev sahibi adayı ülkeler de bu mali pastaya gözlerini dikiyor. Dünya Kupası'nı organize etmek için adaylıklarını koyarken işin sadece sportif yönünü değil, ekonomik yönünü ve de tanıtım yönünü hesaba katıyorlar.

Henüz 20 yıl önce ırk ayrımcılığı yüzünden bütün dünyanın boykot ettiği Güney Afrika da 1995'ten beri Dünya Kupası finallerini organize etmek istiyordu. Altı yıl önce FIFA Başkanı Sepp Blatter zarfı açıp İcra Kurulu'nun oylama sonucunu ilan ettiğinde tüm ülkede zafer şarkıları söyleniyordu. Bu zafer şarkılarının tek sebebi Güney Afrikalıların dünyanın en önemli futbol yıldızlarını

FIFA'DAN TAKIMLARA 420 MİLYON DOLAR

Dünya Kupası giderek daha profesyonel bir yapıya büründükçe, kupadan sağlanan gelir yükseldikçe FIFA'nın turnuva boyunca milli takımlara ve de kulüplere dağıttığı para ödülleri ve tazminat bedelleri de artıyor. FIFA, 2006'da 32 milli takıma toplam 261 milyon dolar ödemişti. Bu miktar 2010 Dünya Kupası'nda yüzde 61'lik bir artışla 420 milyon dolar olacak. Bu toplamın yaklaşık 380 milyon doları takımların başarısına göre dağıtılan ödüllere gidecek. Öncelikle turnuvadaki her milli takım 1 milyon dolarlık kamp ve konaklama yardımına hak kazanıyor. Sonra grup maçlarında elenenler dahil her takım başarısına göre ödüllendirilecek. Şampiyon milli takımın kasasına 30 milyon dolar girecek. Ayrıca, futbol kulüpleriyle 2007'de yaptığı anlaşmaya göre FIFA, Dünya Kupası'na gönderilen her oyuncu için de kadroda yer aldığı gün başına 1600 dolar ödeyecek. Bu tazminatların toplamı da 40 milyon doları bulacak.

KİM NE KADAR KAZANACAK?

Şampiyon	30 milyon dolar
Finalist	24 milyon dolar
Yarı finalist	20 milyon dolar
Çeyrek finalist	18 milyon dolar
İkinci tur	9 milyon dolar
Birinci tur	8 milyon dolar

düşmüş, Versailles Sarayı gibi önemli uğrak noktalarının ziyaretçi sayısı azalmıştı.

Amerikalı uzmanlar Baade ve Matheson da 1994 Dünya Kupası'nın yapıldığı 13 ABD şehrinden dokuzunun ekonomik büyümesinde yavaşlama tespit ettiler. Hatta 13 şehrin toplam dolaylı kaybının 9 milyar doları bulduğunu öne sürdüler.

George Washington Üniversitesi'nden Doç. Dr. Lisa Delpy Neirotti'ye göre böyle büyük şampiyonaların ev sahibi ülkeye katkısı beklendiği kadar fazla olmuyor. "Bu şampiyonaları düzenlemek için çok büyük yatırım gerekir. Yeni tesislerin inşasına, güvenlik önlemlerine harcanan para nedeniyle bunun karşılığını almak zordur. Halbuki daha ufak ölçekli şampiyonalarda önlemler de, yatırımlar da azdır. Doğrudan ekonomik getirisi daha fazla olabilir."

TURİZM PATLAMASI BEKLENMİYOR

Güney Afrika 2010'a dair en büyük beklentilerden biri de ülkenin bir turizm patlaması yaşamasıydı. Beş yıl önceki tahminlere göre Dünya Kupası'nı izlemek için ülkeye 1 milyon yabancı turist gelecekti.

Ancak, 2008'den beri dünya ekonomisindeki durgunluk ve Güney Afrika'daki güvenlik sorununa dair endişeler bu rakamın aşağı çekilmesine yol açtı. FIFA'nın Mayıs ayındaki tahminine göre Güney Afrika'ya gelecek turist sayısı 450 bin civarında olacak. Spor turizmi uzmanı Doç. Dr. Lisa Delpy Neirotti de ABD'den beklendiği kadar seyirci gelmeyeceğini tahmin ediyor. "FIFA, ABD'ye 150 bin bilet ayırmıştı. Ama Amerikalı seyircilerin bir kısmı caydırıcı faktörleri dikkate alıp Güney Afrika'ya gitmeyecek gibi duruyor. Örneğin ABD'den Güney Afrika'ya sadece uçak bileti fiyatları 2500 dolar. Bu bile caydırıcılık için yeterli."

Neirotti'nin önerisi ise Güney Afrika'nın bu turnuvayı gelecek yıllar için bir basamak gibi kullanması. "Bu tip dev organizasyonlar dünya medyası için bir zirve noktasıdır. Bu şampiyona sırasında Güney Afrika, tüm medyanın gözü önünde ülkedeki rekreasyonel etkinliklerin tanıtımını yapabilir. Örneğin Güney Afrika, su sporları, balık tutma, yelken, trekking yapılacak çok sayıda bölgeye sahip. Bunların tanıtımını yaparak gelecek yıllar için yatırım yapmış olurlar."

KUPANIN DEĞERİ 156 BİN EURO

Fabio Cannavaro

Maradona'nın eline alır almaz bir öpücük kondurduğu, Beckenbauer'in gururla tuttuğu, son olarak Cannavaro'nun havaya kaldırdığı Dünya Kupası. Yani kupanın bizzat kendisi. FIFA'nın Lozan'daki müzesinde özel güvenlik önlemleriyle korunan kupaya sadece dünya şampiyonu futbolcular ve birkaç devet başkanı el sürme şansı bulabiliyor. İşte kupanın belli başlı özellikleri.

Gazzaniga kupayı tasarlarken...

36 yaşında. İtalyan heykeltıraş Silvio Gazzaniga tarafından Milano'da yapıldı.
6 kilo 175 gram ağırlığında, 36.8 santimetre boyunda.
Ana malzemesi (4.6 kilo) 18 ayar altın. Tabanında malakit olarak adlandırılan iki parçalı taş var.
156 bin euro değerinde.
Altında şampiyon takımların isimleri yazıyor.
Finalden sonra şampiyon takıma veriliyor. Oyuncuları yaklaşık bir saat boyunca onunla tur attıktan ve birkaç hatıra fotoğrafı çektirdikten sonra FIFA görevlileri tarafından bir kopyasıyla değiştiriliyor.
Kupayı şimdiye kadar beş ülke, 183 oyuncu ve dokuz antrenör kazanabildi.
Kazanan her ülkenin futbol federasyonuna kupanın daha hafif bir kopyası veriliyor.

KUPAYI KALDIRAN KAPTANLAR

1974	Franz Beckenbauer (F. Almanya)
1978	Daniel Pasarella (Arjantin)
1982	Dino Zoff (İtalya)
1986	Diego Maradona (Arjantin)
1990	Lothar Matthaus (F. Almanya)
1994	Dunga (Brezilya)
1998	Didier Deschamps (Fransa)
2002	Cafu (Brezilya)
2006	Fabio Cannavaro (İtalya)

JULES RIMET KUPASI'NIN MAKUS TALİHİ

1930'dan 1970'e kadar Dünya Kupası'nı kazanan takımlara Jules-Rimet Kupası veriliyordu. FIFA'ya 33 yıl başkanlık yapan ve Dünya Kupası fikrinin babası Fransız yöneticinin ismini taşıyan kupa üç kez kazanan takıma sürekli olarak verilecekti. Nitekim 1970'te Brezilya üçüncü kez dünya şampiyonu oldu ve kupayı müzesine koydu. Ancak, 1983'te Brezilya Futbol Federasyonu'nun müzesi soyuldu ve kupa çalındı. Hırsızların gümüşten kupayı eriterek sattıkları iddia edildi.

Jules Rimet Kupası Pele'nin elinde.

çıplak gözle izleme imkanına kavuşmasından ibaret değildi elbette. Güney Afrikalıların coşkusunun çok daha önemli bir sebebi vardı: Bir ay sürecek kupa sayesinde, hem doğrudan, hem de dolaylı olarak ekonomik fayda sağlamak istiyorlardı.

Güney Afrika hükümeti bu uğurda büyük fedakarlıklar yapmaktan çekinmedi. Gelişmekte olan ülkeler sınıfında bulunmasına ve nüfusunun yüzde 40'a yakını yoksulluk sınırının altında olmasına karşın 2010 Dünya Kupası organizasyonu için önemli bir bütçe ayırdılar.

Hükümet, altı yıl önce 2010 Dünya Kupası Organizasyon Komitesi'ne tamamen kamu bütçesinden stadyum inşaatları için 1.2 milyar dolar, altyapı yatırımları için de 962 milyon dolar tahsis etti. Takip eden yıllardaki ek bütçelerle Güney Afrika'nın 2010 Dünya Kupası için toplam yatırımı yaklaşık 2.5 milyar dolara kadar yükseldi.

Bu devasa yatırım için elini taşın altına koyan tek kurum hükümet değildi. FIFA da organizasyonun eksiksiz gerçekleşebilmesi için 700 milyon doları Güney Afrika'da olmak üzere toplam 1.2 milyar dolar harcamayı taahhüt etti.

YATIRIMLARIN GERİ DÖNÜŞÜ VAR MI?

Tabii ev sahibi ülkeler bu yatırımların karşılığında da bir geri dönüş bekliyor. Bu geri dönüşün bir kısmı doğrudan, yani Dünya Kupası organizasyonundan elde edilecek kârla sağlanıyor. 2002 Dünya Kupası'nı organize eden iki ülkeden Japonya yeni stadyumların inşası ve altyapı yatırımları için toplam 4.6 milyar dolar harcadı. Sadece Sapporo Dome Stadyumu'nun maliyeti 260 milyon dolardı. Güney Kore'nin yatırımı ise yaklaşık 3.1 milyar dolardı.

Kupa sonrası Güney Kore'ye 140 milyon dolar, Japonya ise 46 milyon dolar kaldı. Japonya bu gelir fazlasının bir bölümüyle Tokyo'da bir Dünya Kupası Anıtı inşa etti. Geri kalanı kupaya ev sahipliği yapmış 10 şehre dağıttı. Güney Kore ise gelir fazlasını yeni antrenman sahalarının ve çim sahaların yapımına yatırdı, bir kısmını da diğer spor dallarının hizmetine sundu.

Almanya'daki 2006 Dünya Kupası'nda ise stadyum inşaatları için 2.2 milyar dolar ve diğer altyapı çalışmaları içinse 2.3 milyar dolar harcanmıştı. Ancak, bu yatırımın büyük bölümü futbol kulüpleri veya özel sektör tarafından karşılandı.

FAHİŞ FİYATLAR TURİSTİ KAÇIRIR

Doç. Dr. Lisa Delpy Neirotti

Bugüne kadar 15 olimpiyat ve iki Dünya Kupası seyrettim. Dünya Kupası gibi büyük organizasyonlarda sorun ev sahibi ülkede konaklama hizmetlerinin fahiş şekilde artmasıdır. Örneğin 2004'te Atina Olimpiyatları'nda fiyatlar normal zamandakinin yedi katına kadar çıkmıştı. Bu, spor turistlerini kaçıran bir faktördür. Güney Afrika'da da böyle bir risk söz konusu. Ayrıca, güvenlikle ilgili bazı sıkıntılar da var. Harcadığı paraya karşın yeterli güvenlik seviyesi ve hizmet kalitesini sağlamayacağını tahmin eden bazı seyirciler Güney Afrika'ya gitmeyecektir.

Kupanın ardından vergiler ve FIFA payı çıkarıldıktan sonra organizasyon komitesine 92.2 milyon dolar kaldı. Komite de bu parayı Almanya Futbol Federasyonu, Alman Ligi ve Alman Olimpiyat Komitesi arasında paylaştırdı.

Getirinin diğer kısmı ise ev sahipliğine paralel olarak ekonomik canlanma, turizm gelirlerinin artışı gibi dolaylı kalemlerden sağlanıyor. Ancak, özellikle dolaylı kalemlerden sağlanan gelir rakamları üzerine uzmanlar arasında bir uzlaşma yok.

EV SAHİBİ ÜLKEYE ETKİSİ

1994'te Dünya Kupası'na ev sahipliği yapan ABD'nin 4 milyar dolarlık ek gelir sağladığı öne sürülmüştü.

Japon Dentsu Enstitüsü, 2002 Dünya Kupası sayesinde ülke ekonomisinde 26.5 milyar dolarlık bir canlanma olacağını öngörmüştü. Güney Kore kalkınma enstitüsü de 2002 Dünya Kupası'nın GSYİH'ye yüzde 2.2 düzeyinde etki edeceğini hesaplamıştı.

BÜYÜKLER ORGANİZASYONUN PEŞİNDE

Dünya kupasının ekonomik getirileri bundan sonraki kupa finallerine ev sahipliği yapabilmek için de büyük bir rekabet yarattı. Brezilya'nın ev sahipliği yapacağı 2014'ten sonraki iki Dünya Kupası için dünyanın birçok önemli ülkesi çekişiyor: ABD, Avustralya, Belçika-Hollanda ortaklığı, İngiltere, Portekiz-İspanya ortaklığı ve Rusya hem 2018 hem 2022 için adaylık dosyası verdi. Güney Kore, Japonya ve Katar ise sadece 2022'ye aday oldu.

FIFA, ev sahibi ülkelerin hazırlıklara daha erken başlayabilmesi için 2018 ve 2022 dünya kupaları için adaylık sürecini geçen yıl başlattı. Önce adaylık niyetlerini topladı, sonra ilk adaylık dosyalarını teslim aldı. Bu yıl Aralık ayında her iki kupanın organizatörleri de belirlenecek.

Ev sahibi ülkeler belirlenmedi ama şimdiden 2018 ve 2022'yle ilgili ekonomik tahminler yayınlanıyor. İki kupadan birinin İngiltere'de yapılması halinde bunun ülke futboluna 4.5 milyar dolarlık kaynak yaratacağı konuşuluyor.

Keza 2006 Dünya Kupası'nın ev sahibi Almanya'ya dair de farklı rakamlar ortaya kondu. Alman iktisatçı Bernd Rahmann, Almanya Futbol Federasyonu'na kupa öncesi hazırladığı raporda 2006 Dünya Kupası'nın ülke ekonomisine 2.3 milyar dolarlık bir katkı sağlayacağını öngörüyordu.

Daha sonra Almanya'daki bazı kurumlar bu rakamı revize ettiler. Örneğin, Almanya Otelciler ve Lokantacılar Birliği, Dünya Kupası boyunca 3.3 milyon yabancı turistin katkısıyla 5.2 milyar dolarlık ek harcama yapılacağını tahmin ediyordu. Postbank ise bu rakamı daha da yükseltti ve dünya kupasının Alman ekonomisine etkisini 13.8 milyar dolar ile 18.4 milyar dolar arasında hesapladı.

Güney Afrika için daha mütevazı ekonomik etki tahminleri yapılıyor. Grant Thornton danışmanlık şirketi 2004'te hazırladığı ekonomik etki raporunda Güney Afrika ekonomisinin 3 milyar dolar kazanacağını hesaplamıştı. Dört yıl sonra Güney Afrika'daki yatırımların da artırılmasıyla bu raporu revize ettiler ve ekonomik etkinin 6.6 milyar dolara çıkabileceğini tespit ettiler.

Ancak, İngiliz spor ekonomisi profesörü Stefan Szymanski bu tahminlere ve hesaplamalara pek katılmıyor. Szymanski son 30 yılda Olimpiyatlar'a ve Dünya Kupası'na ev sahipliği yapan ülkeleri inceledi. Sonunda ülkelerin GSYİH büyüme oranlarının bu organizasyonlara ev sahipliği yaptıkları yıl daha düşük olduğunu gördü.

Dünya kupasının ekonomik etkisinin sanıldığı kadar fazla olmadığına dair başka görüşler de var. Örneğin, Fransa, 1998 Dünya Kupası için 1.5 milyar dolara yakın harcama yapmıştı. Ancak kupanın devam ettiği bir ay boyunca ülkeye gelen turist sayısı önceki yıllara göre yüzde 10

En kıymetliler

2010 Dünya Kupası'nda futbolcuların ve takımların değeri de bahis konusu olacak. Transfemarkt web sitesine göre kupa öncesi en değerli kadroya sahip takım İspanya. Sadece dört oyuncusunun değeri 230 milyon euro'yu buluyor.

DÜNYA Kupası'nın ekonomisi konuşulur da futbolcuların değerinden bahsedilmez mi hiç? Güney Afrika'da dünyanın en önemli futbol yıldızlarının piyasa değeri de bol bol konuşulacak. Kimi attığı gollerle değerini yükseltirken kimi de başarısız bir turnuva geçirecek ve transferde pazarlık gücü azalacak.

Son yıllarda dünyadaki futbolcu değerlerini en detaylı inceleyen web sitelerinden Transfermarkt, Dünya Kupası'na katılan ülkelerin kadro değerlerini de tespit etti. Buna göre 23 kişilik kadrosunun değeri en yüksek takım İspanya... Özellikle Barcelona'dan Milli Takım'a alınan oyuncuların katkısıyla İspanyol ekibinin değeri 650 milyon euro'ya ulaştı. Ayrıca, Transfermarkt'a göre kupada oynayacak en değerli 10 oyuncunun dördü de İspanya'nın kadrosunda yer alıyor. Xavi, Iniesta, Fabregas ve Torres'ten oluşan bu dört oyuncunun değeri 230 milyon euro'yu buluyor ve turnuvaya katılan 23 takımın toplam değerini geçiyor.

EN DEĞERLİ 10 TAKIM

(milyon euro)

1	İspanya	650.0
2	İngiltere	503.5
3	Fransa	389.5
4	Brezilya	353.1
5	Arjantin	347.3
6	İtalya	341.5
7	Almanya	292.0
8	Portekiz	287.4
9	Hollanda	259.5
10	Fildişi	196.0

İngiltere 503.5 milyon euro ile en değerli ikinci ekip. Bunu en çok yükselten isimler ise 53 milyon euro'luk Wayne Rooney ve 50 milyon euro'luk Steven Gerrard. Fransa üçüncü sırayı alırken Ronaldinho, Ronaldo ve Adriano gibi ünlü isimlerin teknik direktör Dunga tarafından kadroya alınmaması nedeniyle Brezilya toplam oyuncu değerleri sıralamasında gerileyerek dördüncü olabildi.

Beşinci Arjantin'in 347 milyon euro'luk bir değere ulaşmasında ise en büyük pay kuşkusuz Lionel Messi'nin oldu. Kulübü Barcelona'da çok iyi bir sezon geçirip İspanya şampiyonu ve Avrupa gol kralı unvanlarını ele geçiren Messi'ye 80 milyon euro değer biçiliyor.

Benzer bir etkiyi Cristiano Ronaldo da Portekiz Milli Takımı için yapıyor. Toplam kadro değeri 287.4 milyon euro olan Portekiz'in 75 milyon euro'luk kısmı Ronaldo'dan geliyor.

10 MİLYON EURO'LUK TAKIM

Kadro değeri en yüksek Afrika takımı 196 milyon euro'luk değeriyle Fildişi Sahili. Bunda İngiltere Ligi'nde forma giyen Didier Drogba (38 milyon) ile Kolo Toure'nın (20 milyon euro) payı büyük.

Transfemarkt'a göre 2010 Dünya Kupası'nın en düşük değere sahip iki milli takımı ise Yeni Zelanda ve Kuzey Kore. Yeni Zelanda'nın değeri ancak 13.5 milyon euro'ya ulaşıyor. 44 yıl aradan sonra yeniden Dünya Kupası finallerine katılan Kuzey Kore'nin değeri daha da düşük: 9.5 milyon euro.

EN DEĞERLİ 10 OYUNCU

milyon euro

1	Lionel Messi (22)	Arjantin	80
2	Cristiano Ronaldo (25)	Portekiz	75
3	Xavi Hernandez (30)	İspanya	65
4	Andres Iniesta (26)	İspanya	60
5	Cesc Fabregas (23)	İspanya	55
6	Wayne Rooney (24)	İngiltere	53
7	Stevan Gerrard (29)	İngiltere	50
8	Kaka (28)	Brezilya	50
9	Franck Ribery (27)	Fransa	50
10	Fernando Torres (26)	İspanya	50

Kaynak: transfermarkt.de

TEKNİK DİREKTÖRLERİN SÜPERSTARI

İtalyan teknik direktör Fabio Capello, yıllarca İtalya ve İspanya'nın en iyi kulüplerini çalıştırdı. Milan, Real Madrid, Roma ve Juventus ile defalarca lig şampiyonluğu yaşadı. Hatta Avrupa Şampiyonu oldu. Ama kariyerinin parasal açıdan en verimli dönemini İngiltere Milli Takımı'nın başında geçiriyor. Capello, bu görev için İngiltere Futbol Federasyonu'ndan aldığı yıllık 6.4 milyonluk euro'luk ücretle açık ara dünyanın en pahalı milli teknik direktörü.

Aynı zamanda bir sanat koleksiyoneri de olan Capello giyim kuşama merakıyla da dikkat çekiyor. Sponsorluk anlaşması ve reklamlardan da 1.9 milyon euro alıyor. Bu sayede toplam yıllık geliri 8.3 milyon euro'ya çıkıyor. Bu rakam dünyanın en çok kazanan 20 futbolcu listesine bile yakın. Son gelen bilgilere göre 2010 Dünya Kupası'ndaki sonuç ne olursa olsun Capello, İngiltere'deki görevini sürdürmek istiyor.

Yıldızların

LIONEL MESSI

Doğum yeri **Rosario (Arjantin)**
Doğum tarihi **24 Haziran 1987**
Boyu **1.69 m.**
Değeri **80 milyon euro**

BÜYÜME BOZUKLUĞU ÇEKTİ

Çocukluk yıllarında büyüme bozukluğundan muzdaripti. Barcelona kulübünün tedavi teklifini kabul edip ailesiyle İspanya'ya yerleşti. Hem iyileşti hem genç takımın yıldızı oldu.

YILLIK ÜCRETİ 10 MİLYON EURO

Barcelona'da parlamasına paralel bir şekilde ücreti de yükseldi. Geçen yıl kulüple pazarlık masasına oturdu. Sonuç: Sezonluk ücreti 8.5 milyon euro'dan 10 milyon euro'ya çıktı. Yani haftada 192 bin euro kazanıyor.

REKLAMIN YENİ YÜZÜ

İlginçtir, son bir yılda sponsorluk ve reklam gelirlerinde hafif bir düşüş oldu. Yine de Adidas, Pepsi, Gillette, Gatorade, Konami, Air Europa, Telefonica, SportCenter, Damm, Danone, Repsol, Storkman, SanDisk ve Seiko ile anlaşmaları sayesinde yılda 19 milyon euro kazanıyor.

SEZONLUK GELİRİ 33 MİLYON EURO

France Football dergisinin en çok kazananlar listesinde bu yıl ilk kez birinci sıraya yükseldi. Messi'nin bir yıllık toplam geliri 33 milyon euro.

2009'DA YILIN OYUNCUSU

2004-05 sezonunda teknik direktör Rijkaard tarafından A takıma alındı. Birkaç sezonda takımın en büyük yıldızı haline geldi. 2009'da hem France Football hem de FIFA tarafından yılın oyuncusu seçildi. Bu sezon 34 golle İspanya gol kralı oldu.

ekonomisi

CRISTIANO RONALDO

Doğum yeri **Maderia Adası (Portekiz)**
Doğum tarihi **5 Şubat 1985**
Boyu **1.87 m.**
Değeri **75 milyon euro**

BABASIZ BÜYÜDÜ

Madeira adasında mütevazı bir ailenin dördüncü çocuğuydu. Yerel kulüplerde oynadıktan sonra 16 yaşında Portekiz'in büyük kulüplerinden Sporting tarafından keşfedildi.

DÜNYA TRANSFER REKORUNU KIRDI

Geçen yıl 95 milyon euro bedelle Real Madrid'e transfer olurken dünya transfer rekorunu kırdı. Bu transferden menajeri Jorge Mendes'in bile 10 milyon euro kazandığı söylendi. Real'de yıllık ücreti de 13 milyon euro'ya yükseldi. Bu tutar dünyadaki en yüksek yıllık ücret.

SEZONLUK GELİRİ 30 MİLYON EURO

France Football dergisinin en çok kazananlar listesinde bu yıl üçüncülüğe yükseldi. Sadece bir yılda gelirlerini yüzde 60 artırdı. Toplam geliri ise 30 milyon euro.

VÜCUDUNU GÖSTERMEYİ SEVİYOR

Real Madrid'e transfer olur olmaz ilk reklam anlaşmasını Armani iç çamaşırları için yaptı. Ancak, bu 5 milyon euro'yu anlaşma gereği kulübüyle paylaşacak. Nike, Castrol, Clear Men, Soccerade ve Banco Esprito Santo sayesinde sponsorluktan yılda 16 milyon euro kazanıyor.

2008'DE YILIN OYUNCUSU

Kaderini değiştiren maç 2003 yazında Sporting ile Manchester United arasında oynandı. O maçta rakip savunmayı perişan edince transfer teklifi aldı. Beş yıl oynadığı United'da Avrupa Şampiyonu oldu, 2008'de yılın oyuncusu seçildi.

Türkiye yine seyirci

Milli Takım tıpkı 2006'daki gibi elemeleri geçemedi. Bu yüzden Türkiye'de Dünya Kupası'na ilginin azalacağı ve bunun da Türk futbol ekonomisine yaklaşık 400 milyon dolar kaybettireceği tahmin ediliyor.

TÜRKİYE bir kez daha Dünya Kupası'nda yok. Sadece iki kez 1954 ve 2002'de Dünya Kupası finallerine katılabilen Türkiye 2010 elemelerinde grubunda İspanya ve Bosna Hersek'in ardından ancak üçüncü sırayı alabildi ve baraj maçı oynama hakkı dahi elde edemedi.

Bu durum Türk futbolunu hem sportif açıdan hem de mali açıdan etkiliyor. Öncelikle Türk Milli Takımı oyuncuları Güney Afrika'da sahaya çıkıp yeteneklerini sergileme imkanından yoksun kaldı. Böylece daha büyük takımlara transfer olma olanaklarından biri kapandı.

Bunun yanı sıra Türk Milli Takımı'nın sponsorları da bir ay boyunca yapacakları tanıtım ve reklam çalışmalarını çöpe atmak zorunda kaldı. Dünya Kupası vesilesiyle canlanması beklenen elektronik eşya ve tekstil sektörleri de bu hayal kırıklığını paylaşıyor.

TÜRKİYE'NİN KAYBI 400 MİLYON DOLAR

Peki Türk Milli Takımı'nın Güney Afrika'ya gidemememesi Türkiye ekonomisine ne kaybettirdi? Futbol ekonomisi üzerine yazdığı kitaplarla tanınan araştırmacı Tuğrul Akşar dört yıl önce Almanya'daki 2006 Dünya Kupası'na katılamayan Türkiye'nin ekonomik kaybını 250 milyon dolar olarak hesaplamıştı. Türkiye 2010 Dünya Kupası'nda da 32 ülke arasında yer almıyor. Akşar'a göre bunun yarattığı kayıp dört yıl önceye oranla daha da fazla. Türk Milli Takımı'nın mahrum kaldığı para ödülünden reklam gelirlerine, elektronik ve tekstil sektörlerine kadar tahmin yürüten Akşar, Türk ekonomisinin kaybının 400 milyon dolara varacağını öngörüyor.

Türkiye, Dünya Kupası'na gidemese de Türk futbolseveri turnuvaya tamamen ilgisiz değil. 2010 Dünya Kupası'nın

TÜRKİYE NELER KAYBETTİ?

- Milli Takım'ın 10 ile 50 milyon dolar arasında turnuva geliri.
- Milli Takım'ın minimum 20 milyon dolarlık sponsor geliri.
- Mobil iletişim teknolojisinden minimum 20 milyon dolar.
- Minimum 25 milyon dolarlık yayıncı reklam geliri.
- En az 150 bin adet TV satışından 150 milyon dolar.
- Forma ve bayrak gibi tekstil ürünlerinden 75 milyon dolar.
- En az 50 milyon dolarlık tanıtım fırsatı.
- Turizm seyahatlerinden 10 milyon dolar.

Türkiye'deki tek yetkili seyahat acentesi WTS Tour'a bugüne kadar yaklaşık 500 futbol meraklısı başvurmuş. WTS Tour yönetim kurulu üyesi Hürser Tekinoktay birkaç ay önceki tahminlerinin de üzerine çıktıklarını söylüyor.

GÜNEY AFRİKA'YA 500 TÜRK SEYİRCİ

Tekinoktay, "FIFA, 2010 Dünya Kupası öncesinde bilet dağıtımını tek elden yapabilmek ve yabancı seyircileri daha iyi kontrol edebilmek için her ülkede yetkili acenteler belirledi. Biz de geçen yıl aralık ayında FIFA'yla sözleşme imzaladık. O zaman Türkiye'den 250 civarında kişinin Güney Afrika'ya gitmek isteyeceğini düşünmüştük. Kupaya üç hafta kala bunun iki katına ulaştık bile. Bu 500 kişinin arasında Türkiye'de yaşayan yabancılar da var. Üstelik bazıları bütün turnuvayı izleyecek" diyor.

WTS Tour'un birinci tur grup maçları için 5, 10, 15 gece, ikinci turdan finale kadar ise 3, 6, 12 günlük paketleri var. En ucuz birinci tur paketinin maç bileti dahil tek kişilik fiyatı 2600 Euro. Sadece final maçını izlemek isteyenler içinse en ucuz tek kişilik paket 3750 euro'ya mal oluyor.

TRT TÜM MAÇLARI NAKLEN YAYINLAYACAK

2010 Dünya Kupası maçlarının Türkiye'deki yayıncısı TRT, 35 kişilik bir ekiple Güney Afrika'ya gidecek. Kupadaki 60 maçı TRT1 veya TRT3'ten naklen yayınlayacak TRT ekibi Johannesburg'u merkez seçti. TRT Spor Haberler Müdürü Yalçın Çetin, maçların naklen yayınının yanı sıra stadyum dışında da naklen yayın yapacaklarını söyledi. "Haziran'ın başından 11 Temmuz'daki final maçına kadar Güney Afrika'da görev yapacağız. Resmi yayıncı olarak FIFA'nın sağladığı standart olanaklara sahibiz. Dünya Kupası Alanı da denilen sadece akreditasyon sahibi kişilerin ve belirli seyircilerin girebileceği alanlarda röportajlar yapacağız. Ayrıca bir stüdyomuz olacak. Dünya Kupası boyunca Ömer Üründül, Hakan Şükür, Hakan Can, Hikmet Karaman ve Feyyaz Uçar yorumcu olarak yayınlarımıza katkıda bulunacak."

TOPLAR: JABULANI VE JO'BULANI

Adidas 1970 yılından beri FIFA ile yaptığı anlaşmalar sayesinde dünya kupaları için top tasarlıyor. 1990'dan sonra suni materyeller sayesinde toplar da çok daha hızlı hâle geldi.

2010 Dünya Kupası maçları Adidas'ın Jabulani (üstteki) topuyla oynanacak. Bu isim, Güney Afrika'da konuşulan 11 resmi dilden Bantu dilinde "kutlama" anlamına geliyor.

Jabulani'yi farklı kılan özelliklere gelince… "Grip'n'Groove" adı verilen dış yüzey tasarımı, her türlü hava ve zemin koşulunda topu mükemmel kavrama imkanı veriyor ve en sert şutları mümkün kılıyor.

Adidas'ın Thermal Bonding teknolojisi sayesinde ısı ile birleştirilen ve yuvarlak şekillendirilmiş sekiz adet 3D panelden oluşan ilk Adidas maç topu. Yuvarlak şekillendirilen sekiz adet 3D EVA ve TPU panel biraraya gelerek, topun iç yapısını oluşturuyor. Toplar kusursuz yuvarlaklığa ulaşıldıktan sonra son şeklini alıyor.

2010 Güney Afrika Dünya Kupası'nın 11 Temmuz'daki final maçı ise Jabulani'nin dore versiyonu Jo'bulani (alttaki) ile oynanacak. Teknik özellikleri aynı olan bu top adını "altın şehri" anlamına gelen Johannesburg'dan alıyor.

TOP ÜRETİCİSİ ŞEHİR SİALKOT

Pakistan'ın Sialkot şehrinde yılda 40 milyon futbol topu üretiliyor. Dünya Kupası veya Avrupa Şampiyonası yıllarında bu sayı 60 milyona yükseliyor. Bu rakam dünyadaki bütün elle üretilmiş futbol toplarının yüzde 70'ini teşkil ediyor. Bu endüstri sayesinde şehir halkının kişi başına yıllık geliri 1350 dolarla ülke ortalamasının iki katına çıkmış. Bu sayede Sialkot bir uluslararası havaalanına bile kavuşmuş. Forward Sports, Sialkot'taki en büyük top üreticilerinden biri. Dikim işini Sialkot'taki 100 taşerona veriyor. Her akşam bir kamyon yollayıp her dikim atölyesindeki topları topluyorlar. Örneğin, Danayal isimli top dikim fabrikası profesyonel ligler için el yapımı top üretiyor. Günde 8 top üretebilen sıradan bir çalışan top başına 55-63 rupi (0.65 - 0.75 dolar) kazanıyor. Forward Sports bu topları tanesi 5-10 euro'ya satıyor. Daha sonra Adidas gibi büyük firmalar 0.75 dolara üretilen bu topları mağazalarında tanesi 100 dolara satıyor. Pakistanlı üreticiler, ILO ve Unicef 1997'deki Atlanta Anlaşması'nı imzalayana kadar spor malzemesi üreticileri, 10 yaşında çocuk işçileri kullanıyordu. Kentte artık çocuk işçiler çalışmıyor.

80 YILDA NEREDEN NEREYE

1930	2010
Eleme yok	Elemelerde 204 takım 848 maç yaptı
Uruguay'daki finaller 18 gün sürdü	Güney Afrika'daki finaller 31 gün sürecek
13 takım 18 maç yaptı	32 takım 64 maç yapacak
Toplam seyirci 434.500, ortalama 24.139	Toplam seyirci 3.5 milyon ortalama 54.500 (tahmini)
Toplam TV izleyicisi 0	Toplam TV izleyicisi 8 milyar (tahmini)

Dünya Kupası güzel ya sonrası?

Yeni inşa edilmiş veya yenilenmiş 12 stadyum dünyanın dört bir köşesinden gelecek seyircileri bekliyor. 11 Haziran'da tam bir futbol şenliği başlayacak. Acaba gerçekten öyle mi? Güney Afrika'da her şey toz pembe mi?

GEÇEN 14 Aralık günü Cape Town'da herkes mutluydu. Yapımı üç yıl önce başlayan ve 2 bin 500 işçinin çalıştığı Green Point Stadyumu nihayet hizmete giriyordu. Yaklaşık 400 milyon dolara mal olan stadyum düzenlenen bir törenle müteahhit şirket tarafından Cape Town Belediye Başkanı Dan Plato'ya devredildi.

Deniz kenarındaki 68 bin seyirci kapasiteli Green Point Stadyumu sekiz maça ev sahipliği yapacak. Aynı zamanda 37 bin metrekarelik cam çatısıyla şehrin en pahalı yapısı olma özelliğini de taşıyor. Güney Afrika, 2010 Dünya Kupası için Green Point'in de aralarında bulunduğu altı yeni stadyum inşa etti ve dört eski stadyumu da yeniledi. Bunun için harcanan toplam para 1.5 milyar doları buldu. Bu sayede ülke, Afrika kıtasının en modern futbol stadyumlarına kavuştu.

Ancak, bu işin bir de diğer yüzü var: Güney Afrika'nın bazı kanaat önderleri bu modern stadyumların inşası için bu kadar yatırım yapılmasını eleştiriyor. Halkın büyük bir bölümünün ayda kişi başına 200 dolarla yaşam sürdüğü ülke için bu yatırımları gereksiz derecede lüks buluyorlar. Örneğin, Fahrenheit 2010 adlı belgesel, Nelspruit şehrinde 110 milyon dolara mal olan Mbombela Stadyumu'nun yoksulların devam ettiği bir okulun yerine inşa edildiğini anlatıyor. Üstelik stadyum en yeni teknolojilere sahipken civar semtin sakinleri su ve elektrikten yoksun olarak derme çatma barakalarda yaşam sürüyor. Geçen yılın Ocak ayında bu stadyumla ilgili usulsüzlükleri araştıran yerel siyasetçi Jimmy Mohlala da vahşice öldürülmüştü.

Sowetan gazetesi köşe yazarı Andille Mngxitama bu yatırımları eleştirenlerden biriydi. "Dünya Kupası Güney Afrika'yı Avrupalı turistlerin oyun bahçesi haline getirecek. Kupa bittiğinde biz yoksulluğumuza devam edeceğiz" diyor Mngxitama.

Bu eleştirileri haklı çıkarırcasına geçen Eylül'de Maliye Bakanı Pravin Grodhan yeni stadyum inşaatları için ayırdıkları bütçenin yaklaşık 300 milyon dolar açık verdiğini duyurmuştu. Bu kadar değil. Stadyumların inşaatıyla ilgili yolsuzluk iddiaları da ayyuka çıktı. Güney Afrika Rekabet Kurulu, geçen yıl Dünya Kupası projeleriyle ilgili bir soruşturma açtı.

GÜVENLİK

Güvenlik, FIFA'nın en çok başını ağrıtan sorunlardan biriydi. Güney Afrika'nın kupayı aldığı 2004'ten beri ülkedeki şiddet oranları düşmedi. Ülkede güvenlik önlemleri için 135 milyon dolar harcandı.

Dünya Kupası alanlarında FIFA güvenlik uygulamalarını kontrol edebiliyor. Ama bunun dışındaki tehlikeli bölgelere gidip gitmemek seyircilere kalıyor. Geçen yıl Dünya Kupası'na hazırlık niteliği taşıyan 2009 Konfederasyon Kupası sırasında Reuters muhabiri Mike Hutchings'in başına gelenler de güvenlik sorununa iyi bir örnekti. Kupaya da ev sahipliği yapacak şehirlerden biri olan Rustenburg'daki İspanya-

2010 Dünya Kupası için 400 milyon dolara inşa edilen Green Point Stadyumu, Cape Town'ın en pahalı yapısı durumunda. Stat, 68 bin kişilik.

300 DOLAR	Stadyum inşaatında çalışan bir işçinin ortalama haftalık ücreti
900 DOLAR	11 Temmuz'daki final maçının en pahalı bilet fiyatı
70 BİN	Geçen yıl Temmuz'da greve giden stadyum işçilerinin sayısı
500 BİN	Dünya Kupası biletleri satışa çıktıktan sonra gelen talep sayısı
300 MİLYON DOLAR	Yeni stadyum inşaatları için ayrılan bütçenin verdiği açık

Yeni Zelanda maçından sonra kiralık otomobiliyle Sandton'daki oteline dönerken iki polis memuru tarafından durduruldu. İki memur Hutchings'in belgelerini kontrol etti ama yola devam izni vermedi. Ta ki 200 Rand'lık (20 dolar) bir rüşvet kopartana kadar. Muhabir bu olayı haberleştirince kıyamet koptu. Olay organizasyon komitesine kadar ulaştı.

ENERJİ SORUNU

Geçen Kasım ayında ülke elektriğinin yüzde 95'ini üreten Eskom şirketinin başkanı Bobby Gosdell istifa etti. Godsell, Eskom'un siyah CEO'su Jacob Maroga ile şirketin vizyonu hakkında anlaşmazlığa düşmüştü. Bu yönetim krizinde geçen yılki gibi sık sık elektrik kesintilerinin yaşandığı ülkenin yeni bir kesinti sorunuyla karşı karşıya kalmasından endişe duyuluyor. Her şeye karşın, FIFA'nın talepleri arasında, maçların oynanacağı kentlerde acil durum için jeneratörler sağlanması da vardı. Bu sayede en azından maçlar sırasında bir elektrik kesintisi ihtimali düşük gözüküyor.

ULAŞIM SORUNU

Güney Afrika'nın vadettiği bazı yeni ulaşım projelerinin tamamlanmasında da sorun yaşanıyor. Örneğin, Johannesburg ile Pretoria'yı birbirine bağlayacak tren projesi aksadı. Hükümet, üstlenici firmanın talep ettiği ekstra 150 milyon doları sağlamadığı için bu hat ancak kupa devam ederken hizmete girecek.

KUPANIN STADYUMLARI

SOCCER CITY (Johannesburg)
Kapasite: 87 bin kişi **Maliyet:** 212 milyon dolar
Maçlar: Beş grup maçı, birer ikinci tur, çeyrek final ve final maçı

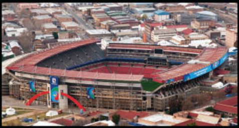

ELLIS PARK (Johannesburg)
Kapasite: 62 bin kişi **Maliyet:** 32 milyon dolar (yenileme) **Maçlar:** Beş grup maçı, birer ikinci tur, çeyrek final maçı

GREEN POINT (Cape Town)
Kapasite: 68 bin kişi **Maliyet:** 400 milyon dolar
Maçlar: Beş grup maçı, birer ikinci tur, çeyrek final ve yarı final maçı

LOFTUS VERSFELD (Pretoria)
Kapasite: 50 bin kişi
Maliyet: 14 milyon dolar (yenileme)
Maçlar: Beş grup maçı, bir ikinci tur maçı

DURBAN (Durban)
Kapasite: 70 bin kişi **Maliyet:** 260 milyon dolar
Maçlar: Beş grup maçı, birer ikinci tur ve yarı final maçı

NELSON MANDELA BAY (Port Elizabeth)
Kapasite: 45 bin 71 kişi **Maliyet:** 135 milyon dolar
Maçlar: Beş grup maçı, birer ikinci tur, çeyrek final ve üçüncülük maçı

FREE STATE (Bloemfontein)
Kapasite: 87 bin kişi
Maliyet: 40 milyon dolar (yenileme)
Maçlar: Beş grup maçı, bir ikinci tur maçı

MBOMBELA (Neslpruit)
Kapasite: 45 bin kişi
Maliyet: 120 milyon dolar
Maçlar: Dört grup maçı

PETER MOKABA (Polokwane)
Kapasite: 45 bin kişi
Maliyet: 97 milyon dolar
Maçlar: Dört grup maçı

ROYAL BAFOKENG (Neslpruit)
Kapasite: 45 bin kişi
Maliyet: 20 milyon dolar (yenileme)
Maçlar: 5 grup maçı, bir ikinci tur maçı

Kupa televizyondan izleniyor

Stadyumlardaki birkaç milyon şanslı seyirci dışında dünyadaki yüz milyonlarca futbol meraklısı büyük yıldızları ekran başında seyrediyor. Büyük ilgi çeken yayınlar için ödenen bedeller de 2 milyar doları aşıyor.

1954’TE İsviçre’deki Dünya Kupası sırasında FIFA, yayın haklarını isteyenlere bedava vermişti. Çünkü o dönemde Avrupa’da bile TV sahibi hane sayısı çok kısıtlı olduğundan FIFA’nın buradan bir gelir beklentisi yoktu. Bu tablo 10 yılda değişti. 1966 Dünya Kupası finalleri Avrupa’nın büyük bölümünde naklen yayınlandı. Dört yıl sonra Meksika’daki Dünya Kupası’nda artık renkli yayına geçilmişti.

Ancak, FIFA’nın yayın haklarından hatırı sayılır bir gelir edebilmesi için 1990’ları beklemek gerekecekti. 1978’de dahi tüm dünyadaki yayın haklarından ancak 17 milyon dolar kazanabilmişlerdi. 1990’da bu rakam 65 milyon dolara ulaştı.

Rakam sürekli yükseldi ama 1990’lar boyunca Avrupa Yayın Birliği EBU’nun varlığı bedelleri makul seviyelerde tuttu. Özel televizyonların devreye girdiği 2002’den sonra durum hızla değişti. Son üç Dünya Kupası’nda FIFA’nın medya gelirleri 2 milyar doların üzerine çıktı.

8 MİLYAR İZLEYİCİ

Yayın hakkı gelirlerinin artmasının bir sebebi de artık Dünya Kupası maçlarının dünyanın en ücra noktalarında bile izlenebilmesi. Spor etkinliklerinin izlenme oranlarını ölçen Future Sports Entertainment+ araştırma şirketinin direktörü Kevin Alavy’ye göre 2010 Dünya Kupası’ndaki 64 maçı da kümülatif olarak yaklaşık 8 milyar kişi televizyondan izleyecek: “Dünya nüfusunun yüzde 75’ini temsil eden 110 kadar ülkenin ölçümlerini değerlendiriyoruz. Buna göre toplam seyirci sayısı geçen kupaya oranla bir milyar kişi artacak. 2006’da en fazla mutlak izleyici sırasıyla Brezilya, Almanya, Çin ve Endonezya’daydı.”

Alavy’nin verdiği bilgilere göre en yüksek izlenme payına ulaşılan ülkeler ise Avrupa’daydı. Özellikle milli takımı turnuvaya katılan Portekiz, Hollanda, Sırbistan ve Hırvatistan’da kendi milli takım maçlarının izlenme payı yüzde 80’lere hatta 90’lara kadar çıktı.

TV YAYIN HAKLARI

(milyon dolar)

1990:	**86**
1994:	**100**
1998:	**123**
2002:	**986**
2006:	**1213**
2010:	**2290**
2014:	**2050**

3D TEKNOLOJİSİYLE 25 MAÇ

Televizyon yayınlarında izleyiciler HD teknolojisine yeni yeni alışıyordu ki 2010’un başından bir de 3D yani 3 boyutlu yayın teknolojisi devreye girdi. Geçen Ocak ayında İngiltere’de Arsenal-Manchester United maçının 13 mekanda yapılan deneme yayını büyük ilgi çekmişti. Şimdi 2010 Dünya Kupası’nda da 3D uygulamaları görülecek. FIFA’nın ana sponsorlarından Sony ile yaptığı işbirliği sayesinde turnuvadaki 25 maç 3D teknolojisiyle çekilecek. FIFA bu maçları kendi resmi filmi için arşivine katarken bazı yayıncılar da izleyicilere 3D maç izletecek. ABD’de ESPN, İspanya’da Canal Plus, Güney Kore’de SBS kanalları FIFA’ya başvurup 3D yayın haklarını da bedelsiz olarak aldı. Bu kanallara Almanya’da Sky Deutschland ve Japonya’da Sky Perfect eklenebilir. Ayrıca, kamuya açık alanlarda 3D yayın haklarını da İsviçreli Aruna Media şirketi aldı. Aruna Media anlaşmalı ülkelerde en fazla sekiz maçı, belli sayıdaki sinemada veya eğlence merkezinde yayınlayabilecek.

BREZİLYA-İNGİLTERE FİNALİ ÇOK İZLENİR

Kevin Alavy

(Future Sports Entertainment +)

“Dünya Kupası gibi dev spor olaylarında en belirleyici unsur saat dilimleri arasındaki farktır. Örneğin, 2006’da maçları izleyen Asyalı sayısı 2002’ye oranla düşmüştü. Eğer gelecekte Çin’de bir Dünya Kupası düzenlenirse orada çok daha yüksek izleyici sayılarına ulaşılır. Tahminimize göre 2010 Dünya Kupası’nda en fazla seyirci çekmesi beklenen final eşleşmesi de Brezilya-İngiltere olacak. Böyle bir final maçının tüm dünyada toplam 300 ila 350 milyon kişi tarafından izlenmesini bekliyoruz.”